

KEUZEDEEL ONDERNEMERSCHAP MBO A

COLOFON

Uitgeverij: Edu'Actief b.v.
0522-235235
info@edu-actief.nl
www.edu-actief.nl

Auteur: Rick van Midde Titel: Keuzedeel Ondernemerschap MBO A

ISBN: 978 90 3724 733 6, maakt deel uit van pakket: 978 90 3724 612 4

© Edu'Actief b.v. 2018

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Edu'Actief, te vinden op www.edu-actief.nl.

INHOUDSOPGAVE

	Hoe werk je met een keuzedeel?	5
1.	Over dit keuzedeel	7
2.	Ondernemerschap	9
3.	Mijn idee	18
4.	Marktonderzoek	23
5.	Marketingplan	28
	Theoriebronnen	43
6.	Assortiment	44
7.	Bedrijfskolom	46
8.	Bedrijfsnamen	47
9.	Bescherming van je idee	48
10.	Bewegingen in de bedrijfskolom	49
11.	Branche en bedrijfstak	50
12.	Concurrentieniveaus	51
13.	De marketingcyclus	53
14.	De marketingmix	55
15.	De markt	56
16.	De P van personeel	57
17.	De P van plaats	58
18.	De P van prijs	59
19.	De P van product	60
20.	De P van promotie	62
21.	De website	63
22.	Direct marketing	64
23.	Doelgroepen	65
24.	Domeinnamen	66
25.	E-business	67
26.	Externe analyse	68
27.	Free publicity	70
28.	Garantie	71
29.	Het ei van ondernemen	72
30.	Huisstijl	73
31.	Interne analyse	74
32.	Kamer van koophandel en ondernemersplein	75
33.	Kwalitatief en kwantitatief marktonderzoek	76
34.	Kwaliteit	78
35.	Links naar ondernemerschapssites	79
36.	Marketing	80
37.	Marketingplan	82

38.	Marktonderzoek	84
39.	Marktvormen	85
40.	Mbo-domeinen	87
41.	Merk	88
42.	Missie, visie en valkuilen	90
43.	Netwerk tekenen	92
44.	Netwerken	93
45.	Ondernemerschap en ondernemend gedrag	95
46.	Ondernemerschap voor de belastingdienst	96
47.	Ondernemerseigenschappen	98
48.	Onderzoeksmethode	100
49.	Onlinemarketing	103
50.	Persoonlijke verkoop	105
51.	PR	106
52.	Reclame	107
53.	Sales promotion	109
54.	Segmentatiestrategie	110
55.	Service	111
56.	Sociale media	113
57.	Sponsoring	115
58.	Swot-analyse	116
59.	Verpakking	117
60.	Begrippenlijst	118

HOE WERK JE MET EEN KEUZEDEEL?

In iedere opleiding volg je een aantal keuzedelen. Ze zijn bedoeld om je beter op de arbeidsmarkt voor te bereiden. Je school bepaalt het aanbod waaruit je kunt kiezen en wanneer je zo'n keuzedeel kunt volgen.

Hoelang je aan een keuzedeel werkt, varieert: 240, 480 of 720 studiebelastingsuren (SBU). Die informatie vind je in de inleiding *Over dit keuzedeel*, waarmee elk keuzedeel begint.

Waar en wanneer je aan een keuzedeel werkt, bepaalt je school. Dat kan op school zijn, op je stageadres of thuis. Meestal zal het een mix van deze drie zijn.

Inleiding

Een keuzedeel van Edu'Actief begint met een introductie. Dat kan naast een korte inleiding bijvoorbeeld een filmpje zijn over iemand die binnen zijn werkveld te maken krijgt met de inhoud van dit keuzedeel. Vervolgens vind je vermeld uit welke onderwerpen (leereenheden) het keuzedeel bestaat.

Uitdaging

In elk keuzedeel werk je stap voor stap toe naar een eindopdracht: de uitdaging, waarvoor je de stof van het gehele keuzedeel gebruikt. Het kan bijvoorbeeld gaan om de verzorging van een wijnproeverij met bijpassende hapjes, een compleet ondernemersplan voor een startup, een gevuld zorgdossier waarin je hebt gedocumenteerd welke begeleiding je een cliënt hebt gegeven en wat de resultaten waren, etc. Je werkt in een aantal stappen naar de eindopdracht toe. Elke stap levert per leereenheid ten minste één beroepsproduct op, dat wil zeggen een document, een (video)verslag van een gesprek of een fysiek product zoals je dat ook in de beroepspraktijk maakt. Dat kan bijvoorbeeld een wijnkaart zijn of het financiële hoofdstuk van een ondernemingsplan.

Resultaten

Daarna vind je een beschrijving van de doelen waaraan je gaat werken: een opsomming van de resultaten aan het eind van het keuzedeel.

Beoordeling

Je werkt individueel en soms samen met medestudenten aan je opdrachten. De beoordeling van je werk gebeurt op verschillende manieren en momenten. Het kan zijn dat je een of meer kennistoetsen maakt die mee tellen in de eindbeoordeling. Je zult ook een beoordeling krijgen van de beroepsproducten die je tijdens dit keuzedeel oplevert. En natuurlijk wordt je eindopdracht beoordeeld. Je vindt de beoordelingscriteria telkens kort beschreven in de inleiding *Over dit keuzedeel* op elke leereenheid. Hoe zwaar een onderdeel meetelt, hoor je van je docent.

Oriëntatieopdrachten

Voordat je met de eerste leereenheid van een keuzedeel begint, maak je een aantal opdrachten waarmee je je nader op de stof oriënteert. Zo verken je het terrein van dit keuzedeel.

Bronnen en verwijzingen

In dit keuzedeel vind je verwijzingen naar bronnen. Deze kun je herkennen aan een icoontje. Dit kan een theoriebron zijn, een internetlink of een filmpje. Zo zien de icoontjes eruit:

Internetsite

Theoriebron

Filmpje

De theoriebronnen op alfabetische volgorde vind je na de opdrachten in dit boek. Je kunt de inhoudsopgave gebruiken om de juiste bronnen snel te vinden.

LET OP!

Bronnen worden op verschillende manieren bij de opdrachten aangegeven:

1. bron **voor** een opdracht.
In dit geval is de theoriebron van toepassing op de daaropvolgende opdrachten.
 2. bron **in** een opdracht.
In dit geval is de theoriebron alleen van toepassing op deze specifieke opdracht.
Wordt er **in** een opdracht geen bron aangegeven, maar heb je wel bepaalde informatie nodig, dan zoek je de informatie in een van de eerder genoemde bronnen binnen deze leereenheid.
-

De video's, rollenspelen, formulieren, weblinks en bronnen kun je vinden in de digitale leeromgeving. Hier vind je ook de digitale versie van dit keuzedeel.

Ga naar www.edu-actief.nl/licentie.

Volg de stappen om toegang te krijgen tot het digitale lesmateriaal.

Voor het gebruik van de digitale leeromgeving heb je een tablet, computer of mobiele telefoon met internettoegang nodig. Je werkt je opdrachten uit op papier of digitaal.

1. OVER DIT KEUZEDEEL

OVER DIT KEUZEDEEL

Inleiding

Dit keuzedeel gaat over ondernemerschap. Wat heb je nodig om een eigen zaak op te zetten, die te runnen en verder uit te bouwen tot een bloeiend bedrijf? Hoe doe je dat? Behalve vakkennis heb je ondernemerseigenschappen en ondernemersvaardigheden nodig. Ben je bijvoorbeeld een doorzetter, zie je kansen en grijp je die kansen ook?

Wat allemaal komt kijken bij ondernemen vertelt 'ideeënbedenker' Martijn Aslander. Hij bouwde onder andere het grootste hunebed ter wereld en heeft meerdere bedrijven (gehad).

Bekijk het filmpje

Opbouw

Het keuzedeel bestaat uit tien leereenheden die zijn gesplitst in twee delen (deel A en deel B):

Deel A: Marktonderzoek en marketingplan

Deel B: Financieel plan + een onderneming runnen.

Jij bent nu bezig met deel A. Dat bestaat uit vier leereenheden:

- Leereenheid 1 Ondernemerschap
- Leereenheid 2 Mijn idee
- Leereenheid 3 Marktonderzoek
- Leereenheid 4 Marketingplan.

De uitdaging

Je gaat je voorbereiden op het starten van een eigen bedrijf: je eigen 'start-up'. Het ondernemingsplan is het beroepsproduct dat je aan het einde van dit keuzedeel zult hebben gemaakt. Je doorloopt aan de hand van een aantal grote opdrachten alle stappen die daarvoor nodig zijn. We bieden jou bronnen aan om je te helpen dat zo goed mogelijk uit te voeren.

Doelstellingen

Leereenheid 1 ONDERNEMERSCHAP

- Je kent de begrippen 'ondernemerschap' en 'ondernemendheid'.
 - Je kent belangrijke eigenschappen die horen bij ondernemend gedrag.
 - Je kunt jezelf beoordelen op belangrijke eigenschappen die horen bij ondernemend gedrag.
 - Je kunt omgaan met feedback.
 - Je kunt reflecteren op jouw ondernemende vaardigheden.
-

Leereenheid 2 MIJN IDEE

- Je weet hoe je een idee kunt beschermen.
 - Je kunt een huisstijl ontwerpen.
 - Je kent de eisen die gesteld worden aan een domeinnaam.
 - Je kunt jouw bedrijfsformule beschrijven.
 - Je kunt de functies van jouw eigen website benoemen.
 - Je kunt aangeven welke rol e-business speelt in jouw bedrijf.
 - Je kunt aangeven hoe je sociale media gaat inzetten in jouw bedrijf.
 - Je kunt omgaan met feedback.
-

Leereenheid 3 MARKTONDERZOEK

- Je kunt een doelgroep beschrijven.
 - Je weet wat marktsegmentatie is.
 - Je kunt de begrippen 'vraag' en 'aanbod' op de markt toepassen.
 - Je kent de kenmerken van de verschillende marktvormen.
 - Je kunt een marktonderzoek uitvoeren.
 - Je kunt een SWOT-analyse maken.
 - Je kunt omgaan met feedback.
-

Leereenheid 4 MARKETINGPLAN

- Je bezit basiskennis van marketingbegrippen.
 - Je kunt een SWOT-analyse maken.
 - Je kunt de onderdelen van de marketingmix invullen voor een bedrijf.
 - Je kunt beschrijven van welke webvertising je gebruik wilt maken.
 - Je kunt omgaan met feedback.
-

De beoordeling

- kennistoetsen
- ondernemingsplan (op papier en als pitch tijdens een Startup Pitchdag).

Soms word je alleen door je docent beoordeeld, soms door een jury van mensen van je school en uit het bedrijfsleven.

1.1 ORIËNTATIE

Ben jij ondernemend? Verkocht jij weleens iets aan vrienden en vriendinnen? Zou jij misschien ooit voor jezelf willen beginnen?

OPDRACHT 1: BEN IK ONDERNEMEND?

Welke woorden schieten jou te binnen als je denkt aan ondernemerschap?
Maak hiervan een woordweb.

OPDRACHT 2: VOOR JEZELF BEGINNEN

- a. Geef antwoord op de vraag of jij misschien ooit voor jezelf zou willen beginnen.
- b. Geef hiervoor minimaal drie argumenten.

2. ONDERNEMERSCHAP

OVER DEZE LEEREENHEID

Maar liefst 800.000 mensen in Nederland zijn zzp'er (zelfstandige zonder personeel). Een zzp'er heeft dus geen personeel in dienst. Het zijn vaak specialisten die voorheen in loondienst werkten. Je komt zzp'ers tegen in de dienstverlening, in de zorg, in de bouw, in de kinderopvang, onder taxichauffeurs en ga zo maar door. Daarnaast zijn er nog heel veel ondernemers die wel personeel in dienst hebben.

Volgens het woordenboek is een ondernemer, ofwel een entrepreneur, iemand die voor eigen rekening en risico werkt. Je investeert dus geld (om artikelen in te kopen, een kantoor te huren of een bedrijfsbus te kopen) en loopt het risico dat je dat geld, of een deel daarvan, kwijtraakt. Een ondernemer ziet kansen en grijpt kansen. In deze leereenheid ga je testen of jij ook over die eigenschappen beschikt.

Je krijgt verschillende opdrachten waarvan je er een aantal opneemt in je ondernemingsplan. Bij de bronnen kun je altijd de begrippenlijst raadplegen. Bovendien staan daar, als het nodig is, ook bronnen die jou kunnen helpen om de opdracht zo goed mogelijk uit te voeren.

Doelstellingen

- Je kent de begrippen 'ondernemerschap' en 'ondernemendheid'.
 - Je kent belangrijke eigenschappen die horen bij ondernemend gedrag.
 - Je kunt jezelf beoordelen op belangrijke eigenschappen die horen bij ondernemend gedrag.
 - Je kunt omgaan met feedback.
 - Je kunt reflecteren op jouw ondernemende vaardigheden.
-

De beoordeling

Elke leereenheid heeft een heleboel opdrachten in de aanloop naar het ondernemingsplan dat jij schrijft. Elke leereenheid heeft één afsluitende opdracht die als voldoende beoordeeld moet worden om de leereenheid correct af te sluiten. Hier is dat:

- Mijn persoonlijke gegevens in het ondernemingsplan.

2.1 ONDERNEMERSCHAP

Begrippenlijst
Links naar ondernemerschapssites

OPDRACHT 1: ONDERNEMERSCHAP EN ONDERNEMEND GEDRAG

Ondernemerschap en ondernemend gedrag

Het ei van ondernemer

- a. Ga naar een zoekmachine op internet.
- b. Typ in 'ondernemerschap'.
- c. Hoeveel hits krijg je?
- d. Welke definitie hanteert Wikipedia?
- e. Welke definities kom je tegen op encyclo.nl?
- f. Ga naar encyclo.nl en typ in 'ondernemend' en 'ondernemendheid'.
- g. Welke definities kom je tegen?
- h. Bestudeer de theoriebron 'Ondernemerschap en ondernemend gedrag'.
- i. Wat is volgens die bron het verschil tussen een intrapreneur en een entrepreneur?
- j. Welke definitie(s) en begrippen ga jij nu hanteren bij jouw training?
- k. Maak hiervan één Prezi-dia.

Ondernemerseigenschappen

OPDRACHT 2: MIJN OPLEIDING

Mbo-domeinen

Ondernemend gedrag is belangrijk voor alle werknemers. In elke sector, in elke organisatie.

- a. Welke opleiding volg jij?

Beroepen in beeld

- b. Zoek naar die opleiding op de website Beroepen in Beeld.
- c. Bekijk het bijbehorende filmpje.

- d. Wat voor soort werk doe je?
- e. Waar doe je dat werk?
- f. Bij welk domein hoort die opleiding?
- g. Bij ondernemend gedrag horen verschillende eigenschappen. Neem de lijst van ondernemerseigenschappen door.
Zet een kruisje bij een eigenschap die in jouw opleiding belangrijk is.

Geef bij drie eigenschappen een voorbeeld.

Eigenschap	Belangrijk	Voorbeeld
Initiatiefrijk		
Creatief		
Verbeteringsgericht		
Lef		
Verantwoordelijkheid		
Zelfstandigheid		
Doorzettingsvermogen		
Zelfvertrouwen		
Besluitvaardigheid		
Actief luisteren		
Invoelend		
Overtuigingskracht		
Zelfreflectie		
Lerende houding		
Hands-onmentaliteit		

h. Is het denkbaar dat jij ooit zelfstandig ondernemer wordt?

- ☐ Ja
☐ Nee

i. Leg je antwoord uit.

OPDRACHT 3: MIJN NETWERK

Netwerk tekenen

Netwerken domein Bouw en infra
Netwerken domein Afbouw, hout en onderhoud
Netwerken domein Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
Netwerken domein Media en vormgeving
Netwerken domein Informatie en communicatietechnologie
Netwerken domein Mobiliteit en voertuigen
Netwerken domein Transport, scheepvaart en logistiek
Netwerken domein Handel en ondernemerschap
Netwerken domein Economie en administratie
Netwerken domein Veiligheid en sport
Netwerken domein Uiterlijke verzorging
Netwerken domein Horeca en bakkerij
Netwerken domein Toerisme en recreatie
Netwerken domein Zorg en welzijn
Netwerken domein Voedsel, natuur en leefomgeving

a. Bekijk het filmpje 'Netwerken' van de ondernemer uit een domein naar keuze.

Geef nu antwoord op de volgende vragen:

- b. Hoe belangrijk is netwerken?
- c. Hoe doet de ondernemer dat dan?
- d. Ook jij kent mensen die jou zouden kunnen helpen bij je onderneming. Zorg voor een groot vel papier en voor gekleurde stiften. Je gaat nu je eigen netwerk tekenen. In het midden teken je een cirkel met daarin het woord 'Ik' (zwart). Van daaruit maak je verbindingen met mensen die jij kent. Noteer onder hun naam waar ze werken. Dat zijn bedrijven waarmee je contact kunt hebben. Gebruik daarvoor de kleur groen. Die mensen kennen ook weer mensen. Probeer ook die verbindingen in te vullen. Teken deze verbindingen met een oranje stift.

OPDRACHT 4: ONDERNEMERSEIGENSCHAPPEN IN MIJN DOMEIN

Eigenschappen domein Bouw en infra
Eigenschappen domein Afbouw, hout en onderhoud
Eigenschappen domein Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
Eigenschappen domein Media en vormgeving
Eigenschappen domein Informatie en communicatietechnologie
Eigenschappen domein Mobiliteit en voertuigen
Eigenschappen domein Transport, scheepvaart en logistiek
Eigenschappen domein Handel en ondernemerschap
Eigenschappen domein Economie en administratie
Eigenschappen domein Veiligheid en sport
Eigenschappen domein Uiterlijke verzorging
Eigenschappen domein Horeca en bakkerij

Eigenschappen domein Toerisme en recreatie
 Eigenschappen domein Zorg en welzijn
 Eigenschappen domein Voedsel, natuur en leefomgeving

Bekijk het filmpje 'Eigenschappen' van de ondernemer uit een domein naar keuze. Geef daarna antwoord op de volgende vraag:

Welke belangrijke ondernemerseigenschappen heeft de ondernemer uit jouw domein

OPDRACHT 5: VAARDIGHEDEN IN MIJN DOMEIN

Vaardigheden domein Bouw en infra
 Vaardigheden domein Afbouw, hout en onderhoud
 Vaardigheden domein Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
 Vaardigheden domein Media en vormgeving
 Vaardigheden domein Informatie en communicatietechnologie
 Vaardigheden domein Mobiliteit en voertuigen
 Vaardigheden domein Transport, scheepvaart en logistiek
 Vaardigheden domein Handel en ondernemerschap
 Vaardigheden domein Economie en administratie
 Vaardigheden domein Veiligheid en sport
 Vaardigheden domein Uiterlijke verzorging
 Vaardigheden domein Horeca en bakkerij
 Vaardigheden domein Toerisme en recreatie
 Vaardigheden domein Zorg en welzijn
 Vaardigheden domein Voedsel, natuur en leefomgeving

Bekijk het filmpje 'Vaardigheden' van de ondernemer uit een domein naar keuze. Geef daarna antwoord op de volgende vraag:

Welke vaardigheden bezit een succesvol ondernemer?

OPDRACHT 6: BEN IK ONDERNEMEND?

Kamer van Koophandel en Ondernemersplein

Een ondernemer is verplicht zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel (KvK). De KvK geeft ondernemers ook advies en komt op voor hun belangen.

Ondernemerstest KvK

- Voer de ondernemerstest van de KvK uit.
- Vertaal de uitslag in je eigen woorden. Waar ben je goed in? Waar moet je nog aan werken?

Zet een kruisje in de juiste kolom onder 'Jouw score'.

- Kolom 1 betekent dat je de eigenschap niet bezit.
- Kolom 2 betekent dat je de eigenschap, maar er nog wel flink aan moet werken.
- Kolom 3 betekent dat je de eigenschap voldoende bezit. Kleine verbeteringen zijn nog wel mogelijk.
- Kolom 4 betekent dat je de eigenschap volledig bezit.

c. Vul het volgende schema in.

Eigenschap	Hulpvragen	Jouw score				Feedback			
		1	2	3	4	1	2	3	4
Initiatiefrijk	Kom ik vaak met een plan? Onderneem ik actie (ook zonder opdracht)?								
Creatief	Heb ik fantasie? Heb ik leuke ideeën? Denk ik in oplossingen?								
Verbeteringsgericht	Herken ik kansen? Wil ik graag zaken verbeteren?								
Lef	Durf ik risico's te nemen? Durf ik zekerheden los te laten?								
Verantwoordelijkheid	Doe ik wat ik beloof? Voer ik mijn taak uit? Kunnen mensen op me rekenen?								
Zelfstandigheid	Kan ik beslissingen nemen? Kan ik werken zonder hulp?								
Doorzettingsvermogen	Geef ik snel op? Heb ik de wil om te slagen? Heb ik geduld?								
Zelfvertrouwen	Geloof ik in mezelf? Geloof ik in mijn ideeën?								
Besluitvaardigheid	Verzamel ik eerst informatie? Bedenk ik verschillende oplossingen? Kan ik knopen doorhakken?								
Actief luisteren	Stel ik mij open voor de gevoelens van de ander? Luister ik geconcentreerd?								

Eigenschap	Hulpvragen	Jouw score				Feedback			
	Laat ik dat ook in mijn houding en reacties zien?								
Invoelend	Kan ik mij inleven in de gevoelens van een ander? Merk ik het als iemand zich verdrietig voelt? Weet ik hoe ik moet reageren op de emoties van een ander?								
Overtuigingskracht	Kan ik de boodschap goed overbrengen? Geloven mensen mij snel? Geloof ik in mezelf?								
Zelfreflectie	Kan ik terugkijken op mijn handelen? Weet ik wat beter kan?								
Lerende houding	Wil ik leren van mijn fouten? Wil ik meer weten en kunnen?								
Hands-onmentaliteit	Weet ik van aanpakken? Ben ik een doener?								

- d. Laat hetzelfde schema nu eens invullen door iemand die jou goed kent. Dat mag een familielid zijn, een vriend(in), een leraar of je praktijkopleider. Hij of zij zet een kruisje in de juiste kolom onder 'Feedback'.

OPDRACHT 7: RUILSPEL

Ondernemerschap voor de Belastingdienst

- Koop voor maximaal € 3,- in de stad een artikel.
- Maak hier een foto van.
- Je krijgt nu maximaal drie uren om dit artikel te ruilen voor iets wat meer waard is. Je mag zo vaak ruilen als je wilt.
- Maak een foto van het eindresultaat.